

Назив на СЗ	Оператор на технологијата на обработка на метали со деформација и режење
Код на СЗ	0910.40.02
Сектор	МАШИНСТВО
Ниво на сложеност на работни задачи	IV (четврто)
Опис на занимањето	Со стандардот на занимањето, Оператор на технологија на обработка на метали со деформација и режење се дефинираат потребните знаења, вештини и компетенции за изработка на: техничко-технолошка документација за обработки со режење и пластична деформација, следење и контрола на работење на машините за обработка со режење и пластична деформација и по потреба интервенирање во производниот процес. Занимањето, оператор на технологијата на обработка на метали со деформација и режење, овозможува самостојно изведување на следните фази на работата: планирање, подготовка и организација на работата, изработка на техничко технолошка документација, следење и контрола на производниот процес со контрола на квалитетот на изработка како и планирање и терминирање на производството.

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
1.	Планирање и организирање на работата	Планирање и организирање работа, самостојно и во тим	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ја планира, организира и контролира својата работа и работата на група; 2. Планира и организира технолошки процеси; 3. Проучува проектно-деловна и техничка документација; 4. Подготвува план за работа; 5. Планира организација на работни места; 6. Планира потреби за алати и материјали; 7. Се придржува кон принципите на организацијата на работата; 8. Ги владее (ги применува) стандардите и нормите при обработка на металите; 9. Ги применува принципите на тимска работа.
2.	Подготовка за работа	Подготвување на услови за работа	<ol style="list-style-type: none"> 1. Подготвува материјал (листи и документи) за изработка на технолошка документација; 2. Подготвува материјал (листи и документи) за планирање и

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
			<p>терминирање на производството;</p> <p>3. Подготвува програмската опрема за обезбедување на несметана работа;</p> <p>4. Проучува и одржува технолошки бази;</p> <p>5. Употребува кориснички програми и бази на податоци;</p> <p>6. Обезбедува материјали и алати;</p> <p>7. Познава технолошки процеси за обработката на метали;</p> <p>8. Ги идентификува основните и помошните материјали и ги наведува нивните карактеристики, примена и компатибилност;</p> <p>9. Го познава алатот за работа, уредите и машините и нивната примена;</p> <p>10. Чита и анализира упатства за работа и друга стручна литература.</p>
		Работа на компјутер;	1. Инсталира нови CAD, CAM, CAP, CAE и други апликативни софтвери;
3.	Оперативни работи	Изработка на техничко-технолошка документација за изработка на делови со режење (стругање, глодање, дупчење, брусене, неконвенционални обработки)	<p>1. Проучува конструктивна документација;</p> <p>2. Црта техничка документација со примена на 2D апликативен софтвер за техничко цртење – CAD софтвер;</p> <p>3. Изработува техничка документација со примена на 3D апликативен софтвер;</p> <p>4. Проучува карактеристики на деловите што треба да се изработаат со режење: облик, димензии, кавлитет;</p> <p>5. Дефинира начин и редослед на обработка (технологија) со режење, врз основа на добиени барања и упатства за работа;</p> <p>6. Одбира оптимални параметри на обработка и режими на обработка со режење;</p> <p>7. Користи техничко-технолошки</p>

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
			<p>бази на податоци за обработки со режење;</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Одредува стандардни и специфични стезни уреди за обработки со режење; 9. Рачно изработува технолошка документација (план на обработка, план на алат, операциски листи, време на изработка, параметри и режими на обработка) 10. Изработува техничко-технолошка документација со CAD/CAM апликативен софтвер; 11. Ја прати примената на пропишаната технологија за обработка со режење и изведува потребни ускладувања; 12. Определува нормативи на време на изработка; 13. Изработува материјални листи; 14. Изработува плански калкулации; 15. Изработува и издава работни налози; 16. Печати техничко-технолошка документација;
		<p>Изработка на техничко-технолошка документација за изработка на делови со пластична деформација (метал, пластични материјали, композитни материјали)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проучува конструктивна документација; 2. Црта техничка документација со примена на 2D апликативен софтвер за техничко цртење – CAD софтвер; 3. Изработува техничка документација со примена на 3D апликативен софтвер; 4. Проучува карактеристики на деловите што треба да се изработаат со пластична деформација: облик, димензии, кавлитет; 5. Дефинира начин и редослед на обработка (технологија), врз основа на добиени барања и уатства за работа; 6. Одбира оптимални параметри

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
			<p>на обработка во зависност од видот на обработката со пластичната деформација [метал, (просекување, робивање, свиткување, извлекување, валање) , пластични материјали, композитни материјали];</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Користи техничко-технолошки бази на податоци за различни видови на обработки со пластична деформација; 8. Одредува стандардни и специфични уреди за дадената обработка со пластична деформација; 9. Рачно изработува технолошка документација (план на обработка, план на алат, операциски листи, време на изработка, параметри и режими на обработка,) 10. Изработува техничко-технолошка документација со CAD/CAM апликативен софтвер; 11. Ја прати примената на пропишаната технологија за обработка со пластична деформација и изведува потребни ускладувања; 12. Определува нормативи на време на изработка; 13. Изработува материјални листи; 14. Изработка плански калкулации; 15. Изработува и издава работни налози; 16. Печати техничко-технолошка документација;
		Планирање и терминирање на производството	<ol style="list-style-type: none"> 1. Планира работи за работните места или поедини машини со терминирање на почетокот и завршувањето на работата; 2. Утврдува слободни капацитети на машините и работните места и иницира мерки за нивно користење; 3. Го прати извршувањето на

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
			<p>работите спрема поставените термини и врши неопходни корекции во текот на процесот на производство;</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Прави извештаи и други потребни известувања за елементите на производството; 5. Определува време за изведување на работните операции; 6. Ги согледува плановите за производство и врз основа на нив, прави планови за потребен материјал по врсти и количини со динамика на нивната набавка;
		<p>Следи и контролира работење на машината за обработка и по потреба интервенира во производниот процес</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Следи и надгледува работењето на машините и по потреба интервенира во производниот процес; 2. Проверува ефикасност на работа на машините со следење на прецизноста и брзината на изработка на производот; 3. Врши внатрешна контрола во пропишаните периоди и ги коригира технолошките подесувања, доколку е потребно; 4. Врши постојана и паралелна контрола на технолошките карактеристики на машините; 5. Познава производствена технологија; 6. Ги знае уредите, машините, производствените системи и начинот на работа.
		<p>Мерење и контрола</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Разликува мерење од контрола; 2. Познава отстапувања од облик и димензии; 3. Применува универзалните подвижни мерила со нониус; 4. Разликува точности на отчитување на подвижните мерила со нониус; 5. Применува мерило, микрометар;

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
			<ul style="list-style-type: none"> 6. Применува компаратор; 7. Набројува мерила за мерење и контрола на англи; 8. Применува контролници за осовини, отвори, навои, зјаеви и др.; 9. Објаснува толеранција и толерантно поле; 10. Разликува ознаки на толеранции; 11. Познава квалитет на обработка; 12. Чита ознаки за квалитет на обработка; 13. Набројува и именува начини на контрола на квалитет на обработка; 14. Опишува видови мерења на тврдина на металите (материјалите); 15. Врши статистичка анализа за надежност на процесот и опремата
4.	Комерцијални работи	Работење според пазарните законитости.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Учествува во изработка на елементи на калкулација и подготовка на елементи на понуда; 2. Евидентира трошоци на материјал и време; 3. Води грижа за трошоци и потрошен материјал; 4. Оптимизира трошоци во работата; 5. Учествува во набавка на сировини и репроматеријали;
5.	Административни работи	Водење работна документација	<ul style="list-style-type: none"> 1. Води техничко-технолошка документација; 2. Води документација за планирање и терминирање на производството; 3. Води извештаи за својата работа; 4. Подготвува, издава и обработува работни налози и друга пратечка документација за потребите на производството; 5. Внесува податоци во соодветни обрасци за застоите,

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
			<p>неправилностите и за други појави на машините и уредите;</p> <p>6. Ги знае елементите на деловната и технолошката документација;</p> <p>7. Прави сигурносни копии и испис на документи;</p> <p>8. Ја владее работата со компјутер и друга канцелариска опрема.</p>
6.	Работи за осигурување на квалитет	Обезбедување квалитетни услуги и извршени работи.	<p>1. Гарантира квалитет согласно стандардите;</p> <p>2. Ги контролира резултатите од сопствената работа и производствениот процес;</p> <p>3. Ги контролира алатите и презема мерки во случај на оштетувања;</p> <p>4. Рационално троши енергија, материјал и време;</p> <p>5. Користи мерни помагала (мерни инструменти, мерни алати, контролни помагала)</p> <p>6. Соработува при предлозите за подобрување на машините, уредите и другата опрема со цел за подобрување на производниот процес;</p> <p>7. Соработува во производните тимови за подобрување на производниот процес;</p> <p>8. Ги следи трендовите во технологиите и материјалите;</p> <p>9. Ги знае постапките на утврдување и следење на квалитетот на услугите;</p> <p>10. Ги знае стандардите и методите на контрола на квалитетот на материјалот и производите;</p> <p>11. Ги знае важечките стандарди и прописи;</p> <p>12. Ги знае видовите на одделните евиденции за гарантирање квалитет;</p> <p>13. Ги владее технолошките постапки и упатства за работа;</p> <p>14. Ги знае упатствата за работа со работна опрема и со помагала за безбедна работа.</p>

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
			15. Ги знае методите за статистичка анализа и надежност на процесите.
		Користење стручна литература и упатства за квалитетно извршување на работата	1. Чита техничка документација, правилници и упатства; 2. Применува норми препорачани од стручната литература;
7.	Одржување и поправки	Проверување, приспособува и одржува опрема, машини, уреди и средства што се користат во работата.	1. Сороботува при сервисни работи; 2. Ги разбира принципите на работа на машините и значењето на одржувањето; 3. Ги знае постапките за редовни прегледи и одржување на уредите, машините, помагалата и алатите и другата опрема; 4. Го познава превентивното и тековното одржување и значењето на одржувањето; 5. Ја подготвува компјутерската опрема и софтвер.
8.	Комуникација	Комуницирање со соработниците и клиентите, со почитување на деловните принципи	1. Собира и проследува информации за работниот процес и за состојбата на алатот и опремата; 2. Комуницира со претпоставен, со технолог, со оперативна служба, со сервисна служба и останатите соработници за квалитетна, безбедна и безопасна за околината работа; 3. Сороботува со надворешни изведувачи и нарачателите; 4. Ја знае и ја користи стручната терминологија;
9.	Здравје, безбедност и заштита при работа и заштита на животната средина	Примена на мерките за лична заштита	1. Ги применува заштитните средства и опрема, во согласност со законската регулатива; 2. Ги применува правилата за безбедност при работа; 3. Ги применува прописите за заштита од пожар.
		Применува мерки за заштита на	1. Го собира, сортира и го отстранува отпадот, во

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
		околината	<p>согласност со прописите за заштита на животната средина;</p> <p>2. Ги применува прописите за заштита на животната средина</p> <p>3. Ги применува процедурите за ракување, складирање и отстранување на загадувачите на животната средина;</p> <p>4. Презема мерки за заштита од влијанието на опасните гасови, отровите, парите, високозапаливите супстанции;</p> <p>5. Ги применува мерките при хемиско пролевање или протекување на агресивните и запаливи супстанции.</p>

Знаење за занимањето / Вештини за занимањето

Знаење за занимањето:

1. Планирање и организирање на работата

Планирање и организирање работа, самостојно и во тим

- Ја планира, својата работа и работата на група;
- Планира технолошки процеси;
- Проучува проектно-деловна и техничка документација;
- Објаснува план за работа;
- Планира организација на работни места;
- Планира потреби за алати и материјали;
- Се придржува кон принципите на организацијата на работата;
- Ги владее стандардите и нормите при обработка на метали;
- Ги познава принципите на тимска работа.

2. Подготовка за работа

Подготвување на услови за работа

- Објаснува нацрт на производот и постапки за негова обработка и обрнува внимание на обемот на работата;
- Подготвува материјал (листи и документи) за изработка на технолошка документација;
- Подготвува материјал (листи и документи) за планирање и терминирање на производството;
- Опишува програмска опрема за работа;
- Набројува и именува технолошки бази и бази за податоци;

- Подготвува апликативен софтвер и бази на податоци;
- Категоризира алати за режење;
- Ги идентификува основните и помошните материјали и ги наведува нивните карактеристики, примена и компатибилност;
- Ги опишува алатот за работа, уредите и машините и нивната примена;
- Ги познава технолошките процеси на обработката на металите;
- Чита и анализира упатства за работа и друга стручна литература.
- Објаснува стандарди за безбедна работа.

Работа на компјутер;

- Именува апликативни софтвери за програмирање;
- Објаснува процедури за надоградување на постоечките апликативни софтвери за програмирање;

3. Оперативни работи

Изработка на техничко-технолошка документација за изработка на делови со режење (стругање, глодање, дупчење, брусење, неконвенционални обработки)

- Анализира конструктивна документација;
- Опишува примена на 2D апликативен софтвер за техничко цртење – CAD софтвер;
- Објаснува изработка техничка документација со примена на 3D апликативен софтвер;
- Проучува карактеристики на деловите што треба да се изработаат со режење: облик, димензии, квалитет;
- Дефинира начин и редослед на обработка (технологија) со режење, врз основа на добиени барања и упатства за работа;
- Наведува оптимални параметри на обработка и режими на обработка со режење;
- Толкува техничко-технолошки бази на податоци за обработки со режење;
- Набројува и именува стандардни и специфични стезни уреди за обработки со режење;
- Објаснува редослед на рачна изработка на технолошка документација (план на обработка, план на алат, операциски листи, време на изработка, параметри и режими на обработка);
- Опишува изработка на техничко-технолошка документација со помош на CAD/CAM апликативен софтвер;
- Го опишува следењето на примената на пропишаната технологија за обработка со режење и објаснува начини за изведување на потребни ускладувања;
- Толкува нормативи на време на изработка;
- Познава материјални листи;
- Објаснува плански калкулации;
- Подготвува работни налози;
- Набројува начини на печатење на техничко-технолошка документација (плотер, печатар и сл.);

Изработка на техничко-технолошка документација за изработка на делови со пластична деформација (метал, пластични материјали, композитни материјали)

- Анализира конструктивна документација;
- Опишува примена на 2D апликативен софтвер за техничко цртење – CAD софтвер;
- Објаснува изработка техничка документација со примена на 3D апликативен софтвер;
- Проучува карактеристики на деловите што треба да се изработаат со пластична деформација: облик, димензии, квалитет;
- Дефинира начин и редослед на обработка (технологија) со пластична деформација, врз основа на добиени барања и упатства за работа;
- Наведува оптимални параметри на обработка и режими на обработка со пластична деформација на (метал (просекување, пробивање, свиткување, извлекување, валање), пластични материјали, композитни материјали);
- Толкува техничко-технолошки бази на податоци за обработки со пластична деформација;
- Набројува и именува стандардни и специфични стезни уреди за обработки со пластична деформација;
- Објаснува редослед на рачна изработка на технолошка документација (план на обработка, план на алат, операциски листи, време на изработка, параметри и режими на обработка);
- Опишува изработка на техничко-технолошка документација со помош на CAD/CAM апликативен софтвер;
- Го опишува следењето на примената на пропишаната технологија за обработка со пластична деформација и објаснува начини за изведување на потребни ускладувања;
- Толкува нормативи на време на изработка;
- Познава материјални листи;
- Објаснува плански калкулации;
- Подготвува работни налози;
- Набројува начини на печатење на техничко-технолошка документација (плотер, печатар и сл.);

Планирање и терминирање на производството

- Планира работи за работните места или поедини машини со терминирање на почетокот и завршувањето на работата;
- Анализира слободни капацитети на машините и работните места и набројува мерки за нивно користење;
- Објаснува начини на пратење на извршувањето на работите спрема поставените термини и именува видови корекции во текот на процесот на производство;
- Познава извештаи и други потребни известувања за елементите на производството;
- Анализира време за изведување на работните операции;
- Ги познава плановите за производство;

Следи и контролира работење на машината за обработка и по потреба интервенира во производниот процес

- Образложува надзор на работењето на машините и начините на интервенирање во производниот процес;

- Елаборира ефикасност на работа на машините со следење на прецизноста и брзината на изработка на производот;
- Објаснува внатрешна контрола во пропишаните периоди и ги коригира технолошките подесувања, доколку е потребно;
- Објаснува потреба од постојана и паралелна контрола на технолошките карактеристики на машините;
- Опишува производствена технологија;
- Ги објаснува уредите, машините, производствените системи и начинот на работа.

Мерење и контрола

- Разликува мерење од контрола;
- Познава отстапувања од облик и димензии;
- Набројува универзалните подвижни мерила со нониус;
- Разликува точности на отчитување на подвижните мерила со нониус;
- Објаснува мерило, микрометар;
- Објаснува компаратор;
- Набројува мерила за мерење и контрола на агли;
- Опишува контролници за осовини, отвори, навои, зјаеви и др.;
- Објаснува толеранција и толерантно поле;
- Разликува ознаки на толеранции;
- Познава квалитет на обработка;
- Идентификува ознаки за квалитет на обработка;
- Набројува и именува начини на контрола на квалитет на обработка;
- Опишува видови мерења на тврдина на металите (материјалите);
- Ги познава сратистичките методи за одржување на надежност на производството.

4. Комерцијални работи

Работење според пазарните законитости

- Набројува елементи на калкулација и именува елементи на понуда;
- Објаснува трошоци на материјал;
- Објаснува трошоци опфатени со машинста норма-часови;
- Категоризира трошоци во работата.;
- Анализира потеба од набавка на суровини и репроматеријали;
- Административни работи

Водење работна документација

- Објаснува техничко-технолошка документација;
- Опишува документација за планирање и терминирање на производството;
- Води извештаи за својата работа;
- Подготвува, работни налози и друга пратечка документација за потребите на производството;
- Набројува и именува видови податоци во соодветни обрасци за застоите, неправилностите и за други појави на машините и уредите;
- Ја објаснува потребата за изработка на сигурносни копии и испис на документи;

- Ја владее работата со компјутер и друга канцелариска опрема

6. Работи за осигурување на квалитет

Обезбедување квалитетни услуги и извршени работи.

- Прифаќа квалитет согласно стандардите;
- Дефинира очекувани резултатите од сопствената работа и производствениот процес;
- Објаснува потреба од контрола на алатите;
- Објаснува рационално трошење енергија, материјал и време;
- Разликува мерни помагала (мерни инструменти, мерни алати, контролни помагала)
- Соработува во производните тимови за подобрување на производниот процес;
- Ги следи трендовите во технологиите и материјалите;
- Ги следи постапките на утврдување и следење на квалитетот на услугите;
- Ги следи стандардите и методите на контрола на квалитетот на материјалот и производите;
- Ги набројува и именува видовите на одделните евиденции за гарантирање квалитет;
- Ги владее технолошките постапки и упатства за работа;
- Чита и анализира упатствата за работа со работна опрема и со помагала за безбедна работа.
- Ги владее методите за статистичка контрола и анализа за надежност на процесот.

Користење стручна литература и упатства за квалитетно извршување на работата

- Чита техничка документација, правилници и упатства;
- Толкува норми препорачани од стручната литература;

7. Одржување и поправки

Проверување, приспособување и одржување опрема, машини, уреди и средства што се користат во работата.

- Наведува сервисни работи;
- Ги опишува принципите на работа на машините и значењето на одржувањето;
- Ги набројува и именува постапките за редовни прегледи и одржување на уредите, машините, помагалата и алатите;
- Го опишува превентивното и тековното одржување и значењето на одржувањето;
- Ја подготвува компјутерската опрема и софтвер.
- Комуникација

Комуницирање со соработниците и клиентите, со почитување на деловните принципи

- Објаснува тек и проследување на информации за работниот процес;
- Набројува и именува елементи со кои комуницира: претпоставен, оперативна

служба, сервисна служба и останатите соработници за квалитетна, безбедна и безбедна за околината работа;

- Опишува соработка со надворешни изведувачи и нарачателите;
- Познава стручната терминологија;

9. Здравје, безбедност и заштита при работа и заштита на животната средина

Примена на мерките за лична заштита

- Набројува и именува заштитните средства и опрема, во согласност со законската регулатива;
- Толкува правила за безбедност при работа;
- Објаснува прописи за заштита од струен удар и пожар.

Применува мерки за заштита на околината

- Опишува собирање, сортирање и отстранување на отпадот, во согласност со прописите за заштита на животната средина;
- Ги познава прописите за заштита на животната средина
- Ги објаснува процедурите за ракување, складирање и отстранување на загадувачите на животната средина;
- Дефинира мерки за заштита од влијанието на опасните гасови, отровите, парите, високозапаливите супстанции;
- Наведува мерки при хемиско пролевање или протекување на агресивните и запаливи супстанции.

Вештини за занимањето:

1. Планирање и организирање на работата

Планирање и организирање работа, самостојно и во тим

- Ја организира и контролира , својата работа и работата на група;
- Организира технолошки процеси;
- Работи според проектно-деловна и техничка документација;
- Изработува план за работа;
- Спроведува организација на работни места;
- Прави план за потреби за алати и материјали;
- Дејствува според принципите на организацијата на работата;
- Ги применува стандардите и нормите при обработка на метали;
- Ги применува принципите на тимска работа.

2. Подготовка за работа

Подготвување на услови за работа

- Прегледува нацрт на производот и постапки за негова обработка и обрнува внимание на обемот на работата;
- Изработува технолошка документација;
- Изработува листи и документи за планирање и терминирање на производството;

- Применува програмска опрема за работа;
- Проучува и одржува технолошки бази и бази на податоци;
- Употребува апликативен софтвер и бази на податоци;
- Обезбедува материјали и алати за режење;
- Ги применува основните и помошните материјали и ги наведува нивните карактеристики, примена и компатибилност;
- Ги подготвува алатот, уредите, машините и другата опрема во зависност од нивната примена;
- Работи според видот на технолошките процеси на обработката на металите;
- Спроведува упатства за работа и друга стручна литература.
- Применува стандарди за безбедна работа.

Работа на компјутер;

- Инсталирање на нови апликативни софтвери;
- Надградување на постоечките апликативни софтвери за програмирање;

3. Оперативни работи

Изработка на техничко-технолошка документација за изработка на делови со режење (стругање, глодање, дупчење, брусење, неконвенционални обработки)

- Проучува конструктивна документација;
- Црта техничка документација со примена на 2D апликативен софтвер за техничко цртење – CAD софтвер;
- Изработува техничка документација со примена на 3D апликативен софтвер;
- Ја адаптира технологијата на изработка според карактеристики на деловите што треба да се изработаат со режење (облик, димензии, квалитет);
- Проектира технологија за обработка со режење, врз основа на добиени барања и упатства за работа;
- Одбира оптимални параметри на обработка и режими на обработка со режење;
- Користи техничко-технолошки бази на податоци за обработки со режење;
- Определува стандардни и специфични стезни уреди за обработки со режење;
- Рачно изработува технолошка документација (план на обработка, план на алат, операциски листи, време на изработка, параметри и режими на обработка);
- Изработува техничко-технолошка документација со помош на CAD/CAM апликативен софтвер;
- Ја следи примената на пропишаната технологија за обработка со режење и изведува потребни ускладувања;
- Определува нормативи на време на изработка;
- Изработува материјални листи;
- Изработува плански калкулации;
- Издава работни налози;
- Печати техничко-технолошка документација (плотер, печатар и сл.);

Изработка на техничко-технолошка документација за изработка на делови со пластична деформација (метал, пластични материјали, композитни материјали)

- Проучува конструктивна документација;
- Црта техничка документација со примена на 2D апликативен софтвер за техничко цртење – CAD софтвер;
- Изработува техничка документација со примена на 3D апликативен софтвер;
- Ја адаптира технологијата на изработка според карактеристики на деловите што треба да се изработаат со пластична деформација (облик, димензии, квалитет);
- Проектира технологија за обработка со пластична деформација, врз основа на добиени барања и упатства за работа;
- Одбира оптимални параметри на обработка и режими на обработка со пластична деформација [метал (просекување, пробивање, свиткување, извлекување, валање) пластични материјали, композитни материјали]
- Користи техничко-технолошки бази на податоци за обработки со пластична деформација;
- Определува стандардни и специфични стезни уреди за обработки со пластична деформација;
- Рачно изработува технолошка документација (план на обработка, план на алат, операциски листи, време на изработка, параметри и режими на обработка);
- Изработува техничко-технолошка документација со помош на CAD/CAM апликативен софтвер;
- Ја следи примената на пропишаната технологија за обработка со пластична деформација и изведува потребни ускладувања;
- Определува нормативи на време на изработка;
- Изработува материјални листи;
- Изработува плански калкулации;
- Издава работни налози;
- Печати техничко-технолошка документација (плотер, печатар и сл.);

Планирање и терминирање на производството

- Организира работи за работните места или поедини машини со терминирање на почетокот и завршувањето на работата;
- Утврдува слободни капацитети на машините и работните места и набројува мерки за нивно користење;
- Го прати извршувањето на работите спрема поставените термини и врши неопходни корекции во текот на процесот на производство;
- Прави извештаи и други потребни известувања за елементите на производството;
- Определува време за изведување на работните операции;
- Ги согледува плановите за производство и врз основа на нив, прави планови за потребен материјал по врсти и количини со динамика на нивната набавка;

Следи и контролира работење на машината за обработка и по потреба интервенира во производниот процес

- Го следи и надгледува работењето на машините и по потреба интервенира во производниот процес;
- Проверува ефикасност на работа на машините со следење на прецизноста и брзината на изработка на производот;
- Изведува внатрешна контрола во пропишаните периоди и ги коригира

- технолошките подесувања, доколку е потребно;
- Изведува постојана и паралелна контрола на технолошките карактеристики на машините;
  - Практикува производствени технологии;
  - Ги набљудува уредите, машините, производствените системи и начинот на работа.

Мерење и контрола

- Практикува мерење и контрола;
- Детектира отстапувања од облик и димензии;
- Користи универзалните подвижни мерила со нониус;
- Разликува точности на отчитување на подвижните мерила со нониус;
- Применува, микрометар;
- Применува компаратор;
- Применува мерила за мерење и контрола на агли;
- Применува контролници за осовини, отвори, навои, зјаеви и др.;
- Одредува толеранции и висини на толерантно поле;
- Користи ознаки на толеранции на техничките цртежи;
- Контролира квалитет на обработка;
- Користи ознаки за квалитет на обработка на техничките цртежи;
- Толкува резултати од мерења на тврдина на металите (материјалите);
- Врши статистичка контрола и анализа на утврдување на надежноста на процесот.

4. Комерцијални работи

Работење според пазарните законитости

- Учествува во изработка на елементи на калкулација и подготовка на елементи на понуда;
- Евидентира трошоци на материјал;
- Определува трошоци опфатени со машинска норма-часови
- Оптимизира трошоци во работата.;
- Учествува во набавка на сировини и репроматеријали;
- Административни работи

Водење работна документација

- Изработува техничко-технолошка документација;
- Изработува документација за планирање и терминирање на производството;
- Изработува извештаи за својата работа;
- Издава и обработува, работни налози и друга пратечка документација за потребите на производството;
- Внесува податоци во соодветни обрасци за застоите, неправилностите и за други појави на машините и уредите;
- Ги применува елементите на деловната и технолошката документација;
- Изработува сигурносни копии и испис на програми;
- Работи со компјутер и друга канцелариска опрема.

6. Работи за осигурување на квалитет

Обезбедување квалитетни услуги и извршени работи.

- Остварува квалитет согласно стандардите;
- Ги контролира резултатите од сопствената работа и производствениот процес;
- Ги контролира алатите и презема мерки во случај на оштетувања;
- Рационално троши енергија, материјал и време;
- Користи мерни помагала (мерни инструменти, мерни алати, контролни помагала)
- Активно учествува во производните тимови за подобрување на производниот процес;
- Ги применува трендовите во технологиите и материјалите;
- Ги применува постапките на утврдување и следење на квалитетот на услугите;
- Ги применува стандардите и методите на контрола на квалитетот на материјалот и производите;
- Ги практикува видовите на одделните евиденции за гарантирање квалитет;
- Ги применува технолошките постапки и упатства за работа;
- Ги користи упатствата за работа со работна опрема и со помагала за безбедна работа.

Користење стручна литература и упатства за квалитетно извршување на работата

- Работи според техничка документација, правилници и упатства;
- Применува норми препорачани од стручната литература;

7. Одржување и поправки

Проверување, приспособување и одржување опрема, машини, уреди и средства што се користат во работата.

- Сороботува при сервисни работи;
- Ги применува постапките за редовни прегледи и одржување на уредите, машините, помагалата и алатите;
- Сороботува при спроведување на превентивното и тековното одржување;
- Сороботува при изведување на основните сервисни работи на помагала, уреди и алат.
- Ја одржува компјутерската опрема и софтвер.

8. Комуникација

Комуницирање со соработниците и клиентите, со почитување на деловните принципи

- Собира и проследува информации за работниот процес и за состојбата на алатот и опремата;
- Комуницира со: претпоставен, оперативна служба, сервисна служба и останатите соработници за квалитетна, безбедна и безопасна за околината работа;
- Сороботува со надворешни изведувачи и нарачатели;
- Применува стручна терминологија;

9. Здравје, безбедност и заштита при работа и заштита на животната средина

Примена на мерките за лична заштита

- Ги применува заштитните средства и опрема, во согласност со законската регулатива;
- Ги применува правилата за безбедност при работа;
- Ги применува прописите за заштита од струен удар и пожар.

Применува мерки за заштита на околината

- Го собира, сортира и го отстранува отпадот, во согласност со прописите за заштита на животната средина;
- Ги применува прописите за заштита на животната средина
- Ги применува процедурите за ракување, складирање и отстранување на загадувачите на животната средина;
- Презема мерки за заштита од влијанието на опасните гасови, отровите, парите, високозапаливите супстанции;
- Ги применува мерките при хемиско пролевање или протекување на агресивните и запаливи супстанции.

Клучни компетенции

Комуникација на мајчин јазик:

способен е да споделува и протолкува концепти, размислувања, чувства, факти и ставови во усна и во писмена форма, и да остварува јазична интеракција со клиентите и колегите на соодветен и креативен начин во различни општествени и културолошки контексти.

Комуникација на странски јазици:

кога постои потреба, способен е да го користи странскиот јазик со цел компетентно да го следи напредокот во професијата и да го надградува сопственото знаење и вештини во сферата на индустријата за обработка на метали.

Математички компетенции и основни компетенции во областа на науката и технологијата:

користи и работи со технолошки алатки како и податоци за извршување на задачите и собирање на податоци потребни за самоунапредување (на знаењето и вештините). Ги препознава основните карактеристики на истражување во областа на структурата и ги споделува заклучоците и размислувањата кои довеле до таквите заклучоци.

Дигитални компетенции:

користи основна ИК технологија со цел да ја обезбеди најдобрата можна заштита. Пребарува, собира и обработува дигитални информации и ги користи на критички и систематски начин. Користи алатки за подготовка, презентирање и разбирање на комплексни информации во изведувањето на дејноста.

	<p>Учи како да учи: способен е да пристапи, стекне, обработи и усвои ново знаење и вештини за цели на личен напредок, како и да ги примени истите за унапредување на дејноста. Способен е да управува со сопственото учење, кариера и работни рутини. Истраен е во автономното учење но и во учењето за време на работата со соработниците.</p> <p>Социјални/општествени и граѓански компетенции: во секојдневното опкружување, способен е да манифестира лични, интерперсонални и интеркултурни компетенции за конструктивна комуникација со луѓе од различни профили, покажува толерантност, изразува и разбира различни гледишта, и создава доверба.</p> <p>Чувство на преземање на иницијатива: Способен е да ги препознае можностите и предизвиците за подобрување во различни ситуации. Придонесува кон развојот на култура која ги поддржува вреднува иницијативите и иновациите и ги препознава различните вештини на сите во рамките на службата, и претпоставениот и членовите на тимот.</p> <p>Културолошка свест и изразување: го препознава и го цени креативниот израз на идеи, искуства и емоции и соодветно ги поврзува со самоподобрувањето на членовите во тимот</p>
--	--

Посебни услови	
-----------------------	--

Законска регулатива, прописи и индустриски стандарди	<ul style="list-style-type: none"> • Закон за работни односи • Закон за заштита од пожари • Закон за заштита на животна средина • Закон за безбедност и здравје при работа • Закон за заштита и спасување
---	--

Донесен од:	Министерство за труд и социјална политика
--------------------	---

Датум на одобрување	Решение бр.08-8964/21 Од 15.12.2017 година	Датум на ревизија	
----------------------------	---	--------------------------	--